

Yayın Geliş Tarihi: 15.07.2011
Yayına Kabul Tarihi: 21.03.2012
Online Yayın Tarihi: 06.07.2012

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 14, Sayı: 2, Yıl: 2012, Sayfa: 105-123
ISSN: 1302-3284 E-ISSN: 1308-0911

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KADINA YÖNELİK ŞİDDET HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN, DENEYİMLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER VE YAŞAM DOYUMU İLE İLİŞKİSİ (DEÜ BUCA EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ)

Zekavet KABASAKAL*
Alev GİRLİ**

Öz

Bu araştırmanın amaçlarından biri, üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkındaki görüşleri ve deneyimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Diğer amacı ise, üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin görüşlerinin ve deneyimlerinin yaşam doyumu ile ilişkisinin araştırılmasıdır.

Çalışma gurubu, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 298 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların sosyo demografik özelliklerini, şiddete ilişkin görüşlerini ve deneyimlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen "Görüşme Formu" ve yaşam doyumu düzeylerini belirlemek için "Yaşam Doyumu Ölçeği" kullanılmıştır. Sonuçlar, kadın öğrencilerin ekonomik özgürlük, kariyer, ev işleri gibi alanlarda, kadın erkek eşitliği düşüncesini daha çok benimsediğini göstermektedir. Ancak kadın katılımcıların dayak konusunda; toplumsal cinsiyet rolleri açısından evli kadınlara göre daha geleneksel görüşlere sahip olduğu belirlenmiştir. Aile içinde şiddete maruz kalanların kalmayanlara göre, şiddete tanık olanların tanık olmayanlara göre yaşam doyumu anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur. Öğretmen adaylarının "kadına yönelik şiddetin önlenmesi" konusunda farkındalıklarını arttırmak, zihniyet dönüşümünü sağlamak, yasal süreçler ve haklar konusunda bilgi edinmelerini sağlayacak çalışmalara gereksinim olduğunu düşünülmektedir.

***Anahtar Kelimeler:** Üniversite Öğrencileri, Cinsiyet Rollerini, Kadına Yönelik Şiddet, Yaşam Doyumu*

AN INVESTIGATION OF VIEWS AND EXPERIENCES OF UNIVERSITY STUDENTS REGARDING VIOLENCE AGAINST WOMEN IN TERMS OF SEVERAL VARIABLES AND THEIR RELATION WITH STUDENTS' LIFE SATISFACTION (DEU, BUCA FACULTY OF EDUCATION SAMPLE)

Abstract

One of the objectives of this study is to investigate the views and experiences of university students regarding violence against women in terms of several variables. The

* Yrd. Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü, zekavet.kabasakal@deu.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, alev.girli@deu.edu.tr

other is to investigate the relationship between university students' views and experiences and their life satisfaction levels.

The research group is 298 prospective teachers who attend Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education. In order to determine the participants' demographic characteristics and their views and experiences regarding violence against women, an interview form, designed by the researchers, was used. Also, a Life Satisfaction Scale was used to identify their life satisfaction levels. The results reveal that female students support men-women equality in terms of financial freedom, career and domestic works more than male students do. However, female participants were found to have more traditional views in comparison to married women in terms of gender roles in regard to physical violence (beating). Life satisfaction levels of students who experienced violence in family were found meaningfully lower than the life satisfaction levels of those who did not. Similarly, life satisfaction levels of students whom witnessed violence in family were meaningfully lower than those who did not. It is thought that studies increasing prospective teachers' awareness to prevent violence against women create a mentality change and inform them about their legal rights and legal processes are needed.

Keywords: *University Students, Gender Roles, Violence toward Women, Life Satisfaction.*

GİRİŞ

Günümüzde tüm dünyada giderek artan ve yaygınlaşan bir olgu olarak karşımıza çıkmakta olan şiddetin en yaygın görülen biçimi erkeğin, kadına ve çocuğa yönelik uyguladığı aile içi şiddettir (Güneri, 1996). Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 raporuna göre şiddet en çok aile ortamında ve kadına yönelik kullanılmaktadır (Krug vd., 2002). 20 Aralık 1993 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda "Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirisi"nde kadına yönelik şiddet, gerek kamu yaşamında, gerekse özel yaşamda kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veren veya zarar verici sonuçları olması muhtemel, cinsiyet temeline dayalı her türlü davranış olarak kabul edilmiştir (Arın, 1998). Kadına yönelik şiddet, dünyanın her yerinde dil, din, ırk, etnik grup ayrımı gözetmeden yaşanan ortak bir sorundur ve 30 yıldan daha uzun bir süredir kadının insan haklarının ihlali olarak görülmekte, toplumun sağlığını etkileyen temel bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (2005) tüm dünya nüfusunu temel alan 48 çalışmanın verilerinde, kadınların eşleri ya da partnerleri tarafından şiddete uğrama oranının %10-69 olduğunu ortaya koymuştur (akt. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, ICON ve BNB, 2009). Kadına karşı şiddet tüm toplumlarda farklı düzeylerde görülen bir sosyal problem olarak nitelendirilmektedir ve benzer çalışmalarda da 15-49 yaş aralığındaki kadınlarda şiddete maruz kalma oranının %15-%71 arasında değişmekte olduğu belirtilmektedir (Kaya ve Cook, 2010) .

Batıda birçok ülkede 70'li yıllardan itibaren aile içi şiddet ve özellikle kadına yönelik şiddet en çok araştırılan konulardan biri olmuştur. Türkiye'de 1980'lerde kadına yönelik şiddet, kadın hareketinin çabalarıyla gündeme gelmiştir.

Uluslararası taahhütler dikkate alınarak kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve mağdurların korunması amacıyla her alanda yasal ve idari önlemler alınmaya başlamıştır. Ancak kadına yönelik şiddet konusunda yeterli veri olmaması, bu alanda etkili politika, strateji ve program geliştirmeyi güçleştirmektedir (KSGM, HNEE, ICON ve BNB, 2009). Türkiye’de toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, özellikle kız çocuklarına, kadınlara aile içinde uygulanan şiddet, kız çocuklarının okuyamamasına, kadınların toplumsal yaşama etkin katılamamasına, kadınların çocuklarına uyguladıkları şiddetin artmasına, sakatlık ve hatta ölüm gibi istenmeyen sonuçlara yol açmaktadır (Bora ve Üstün, 2005).

Şiddetle ilgili alan yazında şiddetin önlenmesi için; görülme sıklığı, oluş mekanizması ve şiddetin görülmesini etkileyen kişisel ve çevresel etmenlerin bilinmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bunlara ek olarak, şiddetin içinde erken yaşlarda bulunma, daha sonraki yaşlarda şiddet ve suç dünyasında bulunmanın en güçlü işaretlerinden birisi olarak görülmektedir (Dahlberg ve Potter, 2001). Bu nedenle bireyin geçmiş yaşantısındaki şiddet olayları özellikle aile içi şiddet yaşantıları açısından önemli bulunmaktadır (Medaric, 2011). Araştırmalarda, anne-babanın problem olarak görülen davranışlara sahip olması, çocuklarına yeterli ölçüde ilgi göstermemesi, fiziksel ya da psikolojik sağlığının yerinde olmaması, çocukların aile içinde şiddete maruz kalması ya da şiddete tanıklık etmesi, çocuklara yönelik denetim eksikliği ve yetersiz aile işlevleri gibi ailesel risk faktörlerinin bireyin şiddet davranışı göstermesinde belirleyici bir öge olduğu belirtilmektedir (Dahlberg ve Potter, 2001; Osofsky ve Osofsky, 2001).

Bu alanda yapılmış olan çalışmalar, şiddetin yaralanmalar gibi doğrudan etkilerinin yanı sıra, şiddete maruz kalan bireylerin kendilerini psikolojik açıdan mutsuz, üzüntülü ve öfkeli hissettiklerini, depresyon, korku, anksiyete, post-travmatik stres bozukluğu, cinsel işlev bozukluğu gibi birçok sorun yaşadıklarını ve düşük düzeyde benlik algısına sahip olma gibi dolaylı etkilerinin de olabileceğini göstermektedir. Bunun yanı sıra şiddet kişilerin o andaki sağlıklarını, iyilik hallerini olumsuz yönde etkileyebilir (Muslu ve Erdem, 2002). Aile içi şiddet, özellikle kocasının şiddetine maruz kalan pek çok kadının bedensel bütünlüğünü tehdit etmektedir (Bora ve Üstün, 2005).

Bireyin yaşamında pek çok açıdan iyi olma halini ifade eden yaşam doyumu; genel olarak kişinin kendi yaşamından duyduğu memnuniyeti ifade etmektedir. Kişiden kişiye farklılık gösteren yaşam doyumu, günlük ilişkiler içinde olumlu duygunun olumsuz duyguya egemen olması olarak da tanımlanabilir (Deniz ve Yılmaz, 2004; Veenhoven, 1991; Diener ve Diener, 1995). Yaşam doyumu pozitif psikolojinin önemli bir kavramıdır. Yaşam doyumunun ölçülmesi bireyin psikopatoloji ve sağlıklılığı arasındaki önemli göstergelerden biridir (Practor vd., 2009). Bu nedenle yaşam doyumu sosyal ve duygusal yalnızlık düzeyi (Çeçen, 2007), bireysel bütünlük, aile bütünlük duygusu, benlik saygısı (Çeçen, 2008), iş doyumu (Keser, 2005), yaşlılık (Subaşı ve Havran, 2005) ve hastalık (Aslan vd., 2008) durumlarıyla bağlantısı incelenmiş bir konudur. Bu konuda yapılan

araştırmalar yaş, stres, anne-baba tutumları, kişilik özellikleri, eğitim süreciyle ilgili değişkenlerin, yaşam doyumu için etkili olduğunu göstermektedir. Bu çerçevede günlük yaşamdaki engellemeler, maddi durum, yaşam olayları, bireysel hedefler, kişilik özellikleri gibi etkenlerce belirlendiği ifade edilen yaşam doyumunun, bireylerin şiddete ilişkin görüşlerinden ve deneyimlerinden etkilenebileceği düşünülebilir. Yaşam doyumu ile şiddet ilişkisini inceleyen çalışmalarda, şiddet yaşantılarına sahip olma, yaşam doyumu açısından risk taşıyan davranışlar arasında sayılmaktadır. Gençlerle yapılan çalışmalarda ise hem kız hem de erkekler için şiddet ve yaşam doyumu arasında negatif ilişkiler bulunmuştur (Practor vd., 2009).

Türkiye’de şiddete ve kadına yönelik şiddete ilişkin çalışmalar 90’lı yıllardan sonra hız kazanmış olup, üniversiteler, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri tarafından yapılan çalışmaların çoğu (Arın, 1998; Ergin vd., 2005; Demir, 2000; Güler vd., 2005; Kocacık ve Doğan, 2006; Subaşı ve Akın, 2009; Ulutaşdemir, 2002; Yaman-Efe ve Ayaz, 2010), yerel düzeydedir. Ulusal düzeyde yapılmış çalışma sayısı ise oldukça azdır (Işık, 2002; Kerestecioğlu, 2004). Kadına yönelik şiddete ilişkin araştırmalarının evli veya evliliği sona ermiş kadınlar ve aile içinde kız çocuklarına yönelik şiddet üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Aile Araştırma Kurumunun 1993-1994 “Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları” araştırması ulusal çapta ilk alan araştırmasıdır (Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, 1995). Uzun yıllar sonra yapılan iki çalışma olan Altınay ve Arat (2008) ve Başbakanlık KSGM ve Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2009) araştırmaları ile bu sorun ulusal çapta nitel ve nicel yöntemlerle kapsamlı olarak incelenmiştir. Evli kadınlarla yapılan bu çalışmalar, Türkiye’de kadına yönelik şiddetin boyutları ve niteliğini anlamamızı sağlamıştır.

Altınay ve Arat (2008)’ın çalışma sonuçları, kadının insan haklarına ilişkin eşitlikçi değer yargılarının yaygın olarak kabul gördüğünü göstermektedir, ancak aynı zamanda Türkiye’de her üç kadından birinin fiziksel şiddet gördüğü ve bu oranın batıdan doğuya önemli oranda arttığı da belirlenmiştir. Çalışmalarda, kadınların şiddet olarak daha çok fiziksel ve sözel şiddeti ifade ettikleri, ekonomik ve cinsel şiddeti ise çok az ifade ettikleri gözlemlenmektedir (Mayda ve Akkuş, 2004; Ulutaşdemir, 2002; Rittersberger, 1998; Güler vd., 2005). Birçok çalışmanın, örneğin, Heise ve Garcia-Moreno (2002), Tjaden ve Thoennes (2000) ve UNICEF raporu (2000) sonuçlarından biri de çocukken şiddete maruz kalma veya tanık olmanın kadınların şiddete maruz kalma, erkeklerin şiddet uygulama olasılığını iki kat artırmasıdır. Şiddet döngüsü denen bu olgu, şiddet içermeyen bir ortamda toplumsallaşmanın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (akt. Altınay ve Arat, 2008).

Bireyin psikolojik sağlığına, yaşam doyumu ve yaşam kalitesine etkileri çalışmaları ortaya konmuş olan kadına yönelik şiddetin, kadın erkek ilişkilerinin başlangıç dönemi olan flört döneminde yaşanma sıklığını ve niteliğini araştıran yeterince çalışma olmadığı gözlemlenmektedir. Gençlerle toplumsal cinsiyet ve

şiddet/kadına yönelik şiddetle ilgili sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılabilmektedir. Arı Hareketi ve KAGİDER'in (2008) araştırmasında genç kadınların %34,4'ü erkeklerin %32,7'si evde fiziksel şiddet gördüğünü belirlenmiştir. Tıp fakültesi öğrencileri ile yapılan bir çalışmada gençlerin %68,3'ü annelerinin fiziksel ve sözel şiddete maruz kaldığını belirtmişlerdir (Güneş, Kaya ve Pehlivan, 2000). Üniversite öğrencisi kadınların şiddete ilişkin görüşlerinin araştırıldığı bir başka çalışma sonuçları da, gençlerin cinsiyetçi bakış açısına sahip olduğunu ve çiftler arasında kadına yönelik şiddetin oldukça yaygın yaşanan bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır (Turak, 2001).

Gençlerin özellikle genç kadınların "kadına yönelik şiddet sorunu hakkındaki" bilgi düzeyleri ve düşüncelerinin şiddete karşı farkındalık oluşturma ve şiddeti önleme çalışmaları için önemli olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışma yeterince araştırılmamış bir alan olarak gözlemlenen üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin deneyimlerini, düşüncelerini inceleyerek bu alandaki gereksinime katkıda bulunmayı ummaktadır.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amaçlarından biri, üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkındaki görüşleri ve deneyimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir. Diğer amacı ise üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin görüşlerinin ve deneyimlerinin yaşam doyumları ile ilişkisinin incelenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma betimsel ve nedensel karşılaştırma desenlerinde planlanarak yürütülmüştür. Betimsel araştırma deseni bir durumu ortaya koymayı amaçlarken, nedensel karşılaştırma deseni ise araştırma katılımcılarının farklılıklarının nedenlerini ve sonuçlarını incelemeyi hedeflemektedir (Büyüköztürk vd., 2008). Araştırma kapsamında katılımcıların kadına yönelik şiddete ait görüşlerinin belirlenmesi amaçlandığı için araştırma, betimsel araştırma desenine girerken; belirlenen şiddete ait görüşler ve deneyimler, yaşam doyumları katılımcıların bir dizi kişisel özellikleriyle incelendiği için, araştırma aynı zamanda nedensel karşılaştırma desenine girmektedir.

Çalışma Grubu

İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 187'si kız (%63), 111'i erkek (%37) olmak üzere toplam 298 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaş ranjı 18-36 (\bar{x} = 21,10, ss = 2.12) olarak belirlenmiştir. Katılımcıların %49,10'u büyükşehir ve şehirlerde, %49,50'si ilçe ve köylerde büyümüşlerdir, %93'ü bekâr, %1,70'i evli, %5'i sözlü, bekâr olanların %40,9'unun flörtü bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır.

1- *Görüşme Formu*: Araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olup iki kısımdan oluşmaktadır. Formun birinci kısmı, çalışma grubunun yaş, cinsiyet, medeni durum, yaşanılan yer gibi sosyo demografik özelliklerini içeren kişisel bilgileri içeren sorulardan oluşmaktadır. İkinci kısmı, öğrencilerin şiddete ilişkin görüşlerini ve deneyimlerini, belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından Altınay ve Arat'ın (2007) araştırmasında kullanılan anket formundan da yararlanılarak hazırlanmış, yarı yapılandırılmış görüşme kısmıdır.

2- *Yaşam Doyumu Ölçeği (The Satisfaction With Life Scale)*: Bireylerin yaşam doyumu düzeylerini belirlemek amacıyla Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen; Türkçeye Köker (1991) ve Yetim (1991) tarafından "Yaşam Doyumu Ölçeği" olarak çevrilerek iki farklı çalışmada kullanılmış olan ölçektir. Yaşam doyumunu ölçmeye yönelik tek boyutta 5 maddeden oluşan ölçeğin maddeleri, Likert tipi 7'li derecelendirme (1-"Hiç uygun değil" ile 7-"Tamamıyla uygun") türündedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 7, alınabilecek en yüksek puan ise 35'tir. Ölçekten alınan yüksek puanlar cevaplayıcının yaşam doyumunun yüksek olduğuna işaret ederken; ölçekten alınan düşük puanlar ise, cevaplayıcının yaşam doyumu düzeyinin düşük olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin uyarılma çalışmaları sonrasında Yetim (1991) güvenilirlik çalışmasında KR-20 değerini .78, test yarılama değerini ise .75 olarak rapor etmiştir. Köker (1991) test tekrar test güvenilirliği .85 olarak bulurken Yetim (1991) ise .81 olarak bulmuştur. Daha sonraki bir çalışmada (Çeçen, 2008) ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .79 olarak rapor edilmiştir.

İşlem

Araştırma verileri 2008-2009 öğrenim yılı bahar döneminde Buca Eğitim Fakültesi'nde eğitim alan öğrencilerden toplanmıştır. Çalışma grubunun şiddete ilişkin görüşlerine ve deneyimlerine ilişkin cevapları frekans ve yüzde dağılımı ile gösterilmiştir. Şiddet deneyimleri ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiler Mann Whitney U-Testi ve *t*-testi ile kullanılarak analiz edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde; önce görüşme formundan elde edilen verilerin frekansları, daha sonra ise şiddet deneyimi ile yaşam doyumu arasındaki ilişkileri inceleyen veriler sunulmuştur. Katılımcıların cinsiyet rollerine ve şiddete ilişkin görüşlerinin dağılımı incelenmiş ve sonuçlar Tablo1'de sunulmuştur.

Tablo1. Katılımcıların Cinsiyet Rollerine ve Şiddete İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Birden çok seçenek tercih edilebilmiştir	Kadın n= 187			Erkek n= 111		
	Katılırim	Katılmam	Fikrim yok	Katılırim	Katılmam	Fikrim yok
Ev işleri eşler arasında paylaşılmalıdır	76 %61,8	1 %,8	1 %,8	33 %26,8	8 %6,5	3 %2,4
Kadınlar eş ve annedir	49 %40,2	24 %19,7	5 %4,1	31 %25,4	9 %7,4	4 %3,3
Kızlar da meslek sahibi olmalıdır	78 %63,9	0 %,0	0 %,0	42 %34,4	1 %,8	1 %,8
Kadınlar kazandıklarını istedikleri gibi harcayabilirler	64 %52,5	12 %9,8	2 %1,6	17 %13,9	24 %19,7	3 %2,5
Kadınlar eşleri için kariyerlerden fedakârlık edebilirler	3 %2,5	72 %59,0	3 %2,5	11 %9,0	25 %20,5	8 %6,6
Haklı görülebilecek dayak yoktur	74 %60,7	3 %2,5	1 %,8	35 %28,7	5 %4,1	4 %3,3
Bazı durumlarda erkekler eşlerini dövebilirler	2 %1,7	76 %62,8	0 %,0	4 %3,3	36 %29,8	3 %2,5
Ailede aile reisinin erkek olması gerekir	15 %12,4	51 %42,1	12 %9,9	25 %20,7	15 %12,4	3 %2,5

* Katılımcılar birden fazla seçenek işaretleyebildikleri için toplam yüzdesi % 100'ü aşmaktadır.

Tablo1'de görüldüğü gibi, “Bazı durumlarda erkekler eşlerini dövebilirler” ve “ailede, aile reisinin erkek olması gerekir” görüşlerine katılmayan kadınların oranı erkeklerin iki katıdır. “Ev işleri eşler arasında paylaşılmalıdır”, “kızlarda meslek sahibi olmalıdır” ve “haklı görülecek dayak yoktur” görüşüne katılan kadınların oranı erkeklerin iki katıdır. “Kadınlar kazandıklarını istedikleri gibi harcayabilirler” görüşüne katılan kadınların oranı erkeklerin üç katı, “kadınlar eşleri için kariyerlerinden fedakârlık edebilirler” görüşüne katılan erkeklerin oranı kadınların üç katıdır.

Katılımcıların flörtleriyle ilgili duygusal, sözel, fiziksel, cinsel şiddet yaşantıları görülme sıklığı incelenmiş ve sonuçlar Tablo2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Flörtleriyle İlgili Duygusal, Sözel, Fiziksel, Cinsel Şiddet Yaşantılarına İlişkin Dağılımları

Birden çok seçenek tercih edilebilmiştir	Kadın n= 187			Erkek n= 111		
	Evete (sık sık)	Evete (Bazen)	Hayır	Evete (sık sık)	Evete (Bazen)	Hayır
Sizi kıskanır mı?	41 %52,6	34 %43,6	3 %3,8	35 %79,5	8 %18,2	1 %2,3
Giyiminize karşı mı?	14 %17,9	35 %44,9	29 %37,2	7 %15,9	20 %45,5	17 %38,6
Size bağırır mı?	3 %3,8	33 %42,3	42 %53,8	6 %13,6	22 %50,0	16 %36,4
Hakaret eder mi?	0 %,0	8 %10,3	70 %89,7	3 %6,8	7 %15,9	34 %77,3
Başkalarının yanında azarlar mı?	0 %,0	12 %15,4	66 %84,6	2 %4,5	3 %6,8	39 %88,6
Arkadaşlarınızın yanında küçük düşürür mü?	0 %,0	4 %5,1	74 %94,9	0 %,0	3 %7,0	40 %93,0
Arkadaşlarınızla görüşmenizi engeller mi?	0 %,0	21 %26,9	57 %73,1	2 %4,5	13 %29,5	29 %65,9
Sizi dayakla tehdit eder mi?	0 %,0	0 %,0	78 %100,0	0 %,0	0 %,0	44 100,0
Size fiziksel güç uygular mı?	0 %,0	0 %,0	78 %100,0	0 %,0	2 %4,7	41 %95,3
Sizi istemediğiniz zamanlarda cinsel yakınlaşmaya zorlar mı?	0 %,0	0 %,0	78 %100,0	5 %11,6	7 %16,3	31 %72,1

* Katılımcılar birden fazla seçenek işaretleyebildikleri için toplam yüzdesi % 100'ü aşmaktadır.

Tablo 2’deki sonuçlara göre, “flörtünü kıskanma” oranı kadınlarda %79.5 iken erkeklerde %52.6 dır. Katılımcılarda “flörtüne sık sık bağırma” kadınlarda %13.6 erkeklerde %3.8 oranında görülmektedir. Flörtü tarafından hakarete uğrama (sık sık ve bazen) kadınlarda %10.3 iken erkeklerde %22.7 oranındadır.

Katılımcıların şiddetle karşılaştıklarında nasıl davrandıklarına ilişkin veriler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların Şiddetle Karşılaştıklarında Gösterdikleri Tepkilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Kadın					Erkek				
Ses çıkarmam	Tepki gösteririm	İlişkimizi bitiririm	Aynı şekilde tepkide bulunurum	Toplam	Ses çıkarmam	Tepki gösteririm	İlişkimizi bitiririm	Aynı şekilde tepkide bulunurum	Toplam
0	51	20	6	77	3	33	4	4	44
%0	%66,2	%26,0	%7,8	%100	%6,8	%75,0	%9,1	%9,1	%100

* Katılımcılar birden fazla seçenek işaretleyebildikleri için toplam yüzdesi % 100’ü aşmaktadır.

Hem kadınlar hem erkekler, şiddetle karşılaştıklarında tepkide bulduklarını belirtmişlerdir (Tablo 3). Erkeklerin %6.8 i ses çıkarmayacaklarını belirtmişken, kadınların hepsi şiddet karşısında sessiz kalmayacağını belirtmiştir. Şiddet karşısında ilişkiyi bitirme tepkisinin oranı kadınlarda erkeklerin iki katından fazladır.

Katılımcıların kadına yönelik şiddete ilişkin önlemlerle ilgili düşünceleri uç soru ile incelenmiş ve sonuçlar tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Kadına Yönelik Şiddeti Önlemek İçin Yapılması Gereken Çalışmalara İlişkin Sorulara Verdikleri Yanıtların Cinsiyete Göre Dağılımı

Birden çok seçenek tercih edilebilmiştir	Kadın n= 187			Erkek n= 111		
	Evet	Hayır	Fikrim yok	Evet	Hayır	Fikrim yok
Devlet şiddet uygulanan kadınlara destek olmalı mı?	186 %99,5	0 %0,00	1 %0,5	107 %94,7	2 %1,8	2 %1,8
Eşini döven erkekler mahkemeler ceza vermeli mi?	179 % 95.7	0 %0,00	8 % 4.3	88 % 77.9	8 %7.1	13 %11.5
Şiddet gören kadınlar için sığınma evleri açılmalı mı?	172 % 92	2 % 1.1	10 % 5.3	96 % 85	6 % 5.3	9 % 8

* Katılımcılar birden fazla seçenek işaretleyebildikleri için toplam yüzdesi % 100’ü aşmaktadır.

Tablo 4 incelendiğinde, hem kadın hem de erkeklerin çoğu, kadınlar %99.5, erkeklerde %94,7 olmak üzere şiddet gören kadınlara devletin destek olması gerektiği görüşüne katıldığı görülmektedir. Eşini döven erkeklerin ceza almasını ve şiddet mağduru kadınlar için sığınma evleri açılmasına isteyen kadınlar erkeklerden fazladır. Bu oranlar kadınlarda sırası ile %95.7 ve %92, erkeklerde ise %77.9 ve %85’tir.

“Aile içi şiddete uğrayan kişiler için, Aileyi Koruma Kararı” sağlayan yasayı duydunuz mu? sorusuna verilen yanıtlar cinsiyete göre incelendiğinde, kadınların %70,10’unun evet yanıtı, %28,30’unun hayır yanıtını verdiği; erkeklerin

ise %68,10'unun evet yanıtı verirken %31,90'nın hayır yanıtını verdiği belirlenmiştir.

Katılımcılara göre kadına yönelik şiddetin önlenmesinde ilgili kurumların görevlerini yerine getirme düzeyleri incelenmiş ve cevapların dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Kurumlar Görevlerini Yerine Getiriyor mu?” Sorusuna Verdikleri Yanıtların Cinsiyete Göre Dağılımı

Birden çok seçenek tercih edilebilmiştir	Kadın n=187				Erkek n= 111			
	Evet	Kısmen	Hayır	Fikrim yok	Evet	Kısmen	Hayır	Fikrim yok
Polis	20 %10,7	87 %46,5	60 %32,1	15 %8,0	4 %3,5	540 35,4	55 %48,7	12 510,6
Jandarma	15 %8,0	57 %30,5	63 %33,7	44 %23,5	7 56,2	27 523,9	52 %46,0	24 %21,2
Mahkemeler	29 %15,5	108 %57,8	32 %17,1	12 %6,4	24 %21,2	62 554,9	18 %15,9	6 %5,3
Barolar	13 %7,0	55 %29,4	41 %21,9	67 %35,8	12 %10,6	33 %29,2	40 %35,4	26 523,0
Belediyeler	9 %4,8	61 %32,6	65 %34,8	42 %22,5	4 %3,5	32 %28,3	55 %48,7	20 %17,7
TBMM	8 %4,3	59 %31,6	62 %33,2	49 %26,2	10 %8,8	34 30,1	55 %48,7	11 %9,7
Kadın kuruluşları	82 %43,9	81 %43,3	9 %4,8	11 %5,9	44 %38,9	44 %38,9	17 %15,0	7 %6,2

* Katılımcılar birden fazla seçenek işaretleyebildikleri için toplam yüzdesi % 100'ü aşmaktadır.

Tablo 5'te yer alan sonuçlara göre, katılımcıların kadına yönelik şiddete yaptırım uygulama, mağdur kadına hizmet götürme veya çözüm üretme konumunda olan kurum ve kuruluşlar içinde en çok kadın kuruluşlarının görevini yaptığı düşüncesine sahip oldukları görülmektedir. Kadın kuruluşlarını mahkemeler ve kolluk kuvvetleri izlemektedir. Kadınlar, en az TBMM'nin (%4.3 oranında) erkekler en az polisin (%3.5 oranında) kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda görevini yaptığını düşünmektedir.

Katılımcıların “Devlet erkeklerin eşlerine uyguladığı şiddeti engellemek için neler yapabilir?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Devlet Erkeklerin Eşlerine Uyguladığı Şiddeti Engellemek İçin Neler Yapabilir? Sorusuna Verilen Yanıtların Cinsiyete Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Birden çok seçenek tercih edilebilmiştir	Kadın n=187	Erkek n= 111
Ağır cezalar verilebilir	132 %69,8	62 %55,8
Erkekler eğitebilir	149 %79,7	86 %77,4
Bu konuda çalışan dernek ve vakıflara destek olabilir	116 %62,0	65 %58,6
Sığınma evleri açabilir	91 %48,7	40 %36,0
Polisi bu konuda eğitebilir	66 %35,3	38 %34,2

* Katılımcılar birden fazla seçenek işaretleyebildikleri için toplam yüzdesi % 100'ü aşmaktadır.

Tablo 6 incelendiğinde, hem kadın hem erkek öğrenciler şiddete uğrayan kadınlar için çözüm önerileri olarak en büyük oranda erkeklerin eğitilmesini önermişlerdir. Bu oran kadınlar için %26.9 erkekler için %29.6'dır. Bu öneriyi kadınlarda %23.8, erkeklerde %21.3 ile ağır cezalar verilebilir izlemiştir. Diğer önerilerde de kadınlar erkeklerle yakın oranlarda, yüzde sırasıyla bu konuda çalışan kurumlara destek olma, sığınma evleri açma ve polisi eğitime önerisini tercih etmişlerdir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre yaşam doyumlarının farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Katılımcıların Yaşam Doyumları Cinsiyete Göre Önemli Farklılık Göstermekte midir? Sorusuna Verilen Yanıtlara İlişkin "t" İstatistiği Sonuçları

Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	sd	p	d
Kız	187	26,22	4,28	5,076	287	,000*	.44
Erkek	111	23,19	5,84				
Toplam	298						

*p < ,05

Katılımcıların yaşam doyumlarının cinsiyete göre önemli farklılık gösterip göstermediği bağımsız örneklem için t-test analiziyle incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre kadınların yaşam doyumlarının erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur (t287= 5,076, p= ,000). Etki büyüklüğü Cohen d katsayısıyla incelendiğinde .03 olarak oldukça düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların yaşam doyumlarının çocukluk ve gençlik dönemlerinde anneleri veya babaları tarafından fiziksel şiddete maruz kalıp kalmamalarına göre anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığı Mann Whitney U-Testi ile incelenmiş, sonuçlar Tablo 8 de verilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Yaşam Doyumları, Çocukluk ve Gençlik Dönemlerinde Anneleri veya Babaları Tarafından Fiziksel Şiddete Maruz Kalıp Kalmamalarına Göre Önemli Farklılık Göstermekte midir? Sorusuna Verilen Yanıtlara İlişkin Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Anne tarafından Şiddete maruz kalma	n	%	Ortalama kare	Kareler toplamı	U	p
Evet	92	%30,88	121,11	11142,50	6864,50	,021*
Hayır	180	%60,41	144,36	25985,50		
Yanıtlamayan	27	%8,71				
Toplam	298	%100				
Baba tarafından Şiddete maruz kalma						
Evet	60	%20,14	108,23	6494,00	4664,00	,001*
Hayır	219	%73,49	148,70	32566,00		
Yanıtlamayan	20	%6,37				
Toplam	298	%100				

*p < ,05

Katılımcıların yaşam doyumları çocukluk ve gençlik dönemlerinde anneleri /babaları tarafından fiziksel şiddete maruz kalıp kalmamalarına göre önemli farklılık gösterip göstermediği Mann Whitney U analiziyle incelenmiştir.

Çocukluk ve gençlik dönemlerinde babaları tarafından şiddete maruz kalan öğrencilerin yaşam doyumları da şiddete maruz kalmayanlara göre daha düşük olarak bulunmuştur (U= 4664,00, p= ,001). Aynı şekilde çocukluk ve gençlik dönemlerinde anneleri tarafından şiddete maruz kalan öğrencilerin yaşam doyumları da şiddete maruz kalmayanlara göre daha düşük olarak bulunmuştur (U= 6864,50, p= ,021).

Katılımcıların yaşam doyumlarının çocukluk ve gençlik dönemlerinde kardeşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalıp kalmamalarına göre farklılık gösterip göstermediği “t” testi ile incelenmiş ve sonuçlar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Yaşam Doyumları Çocukluk ve Gençlik Dönemlerinde Kardeşleri Tarafından Fiziksel Şiddete Maruz Kalıp Kalmamalarına Göre Önemli Farklılık Göstermekte midir? Sorusuna Verilen Yanıtlara İlişkin “t” İstatistiği Sonuçları

Kardeş şiddetine maruz kalma	n	%	Ort.	ss	t	sd	p	d
Evet	66	%22,84	23,83	5,24	2,036	254	0,04*	.15
Hayır	190	%65,75	25,35	5,20				
Yanıtız	33	%10,42						
Toplam	298	%100						

*p < ,05

Tablo 9’da görüldüğü gibi, bu soruyu yanıtlayan katılımcıların yaşam doyumları çocukluk ve gençlik dönemlerinde kardeşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalıp kalmamalarına göre anlamlı farklılıklar göstermekte (U= 6864,50, p= 0.021)’dir. Farkın büyüklüğü, bağımsız örneklem için t-testi analiziyle incelendiğinde çocuklarında kardeşleri tarafından şiddete maruz kalanların kalmayanlara göre anlamlı düzeyde yaşam doyumları daha düşük olarak bulunmuştur (t254= 2,036, p= ,043). Bu farklılığa ait etki büyüklüğü Cohen d katsayısıyla .15 gibi düşük düzeyde kabul edilebilecek seviyede hesaplanmıştır.

Katılımcıların yaşam doyumlarının aileleri içindeki fiziksel şiddete şahit olup olmamaları göre farklılık gösterip göstermediği Mann Whitney U- testi ile incelenmiş, sonuçlar Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Katılımcıların Yaşam Doyumları Aileleri İçindeki Fiziksel Şiddete Şahit Olup Olmamaları Göre Önemli Farklılıklar Göstermekte midir? Sorusuna Verilen Yanıtlara İlişkin Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Şiddete şahit olma	n	%	Ortalama kare	Kareler toplamı	U	p
Evet	48	%16,61	103,56	4971,00	3795,000	,002*
Hayır	223	%75,84	142,98	31885,00		
Yanıtız	27	%7,55				
Toplam	298	% 100				

*p < ,05

Tablo 10’da görüldüğü gibi, katılımcıların yaşam doyumlarının aileleri içindeki fiziksel şiddete şahit olup olmamalarına göre önemli farklılık gösterip göstermediği, Mann Whitney U-Testiyle incelendiğinde aile içinde şiddete şahit olanların yaşam doyumları düzeylerinin, aile içinde şiddete tanık olmayanlara göre

önemli düzeyde daha düşük olduğu belirlenmiştir ($U= 3795,00$, $p= 0,002$). Bu sonuç doğrultusunda geçmişte anne, baba veya kardeşinin şiddetine maruz kalma veya şiddete şahit olmanın bireyler üzerinde uzun dönem etkili olduğu, bu bireylerin yaşam doyumlarının şiddetten uzak olanlara göre daha az olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada, görüşme formu ile Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'ndeki öğretmen adayı üniversite öğrencilerinin "kadına yönelik şiddet" e ilişkin düşünceleri ve deneyimleri ortaya çıkarılmaya çalışılmış; daha sonra bu verilerin ve demografik değişkenler ve yaşam doyumu ile ilişkisi incelenmeye çalışılmıştır. Katılımcıların cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerinin dağılımına bakıldığında; "Ev işleri eşler arasında paylaşılmalıdır" görüşüne kızlar %61.8 erkekler %26.8 oranında, "kadınlar eş ve annedir görüşüne" kızlar %40.2 erkekler %25.4 oranında, "kızlarda meslek sahibi olmalıdır" görüşüne kızlar %63.9 erkekler %34.4 oranında, "kadınlar kazandıklarını istedikleri gibi harcayabilirler" görüşüne kızlar %52.5 erkekler %13.9 oranında katılmaktadır. "Kadınlar eşleri için kariyerlerden fedakârlık" edebilirler görüşüne katılmayan kızların oranı %59.2 erkeklerin oranı %20.5'tir. "Ailede erkek aile reisi olması gerekir" görüşüne katılmayan kızların oranı %42.1, erkeklerin oranı %12.4'tür. Bu sonuçlar kadın öğrencilerin ekonomik özgürlük, kariyer, ev işleri gibi alanlarda kadın erkek eşitliği düşüncesini erkek öğrencilere göre iki-üç kat daha fazla benimsediğini göstermektedir. Ancak bu oranların evli kadınlarla yapılan son iki ulusal düzeydeki çalışmadan KSGM, HNEE, ICON ve BNB'nin (2009) sonuçlarına (%32-47) oldukça çok yakın; Altınay ve Arat'ın (2008) çalışmasında elde edilen oranların (%80-86) ise oldukça altında olduğu görülmektedir. Yüksek eğitim gören kadınların, büyük ölçüde ataerkil-geleneksel cinsiyet rollerini benimsediklerini gösteren bu sonuçlar (örneğin, %57.9 ile aile reisi olarak erkeği görmeleri) oldukça dikkat çekicidir. Erkeklerin ise, toplumsal cinsiyet rollerinde kadınlara göre daha ataerkil-geleneksel görüşleri benimsedikleri görülmektedir. Bu sonuçlar gençlerin yetişkinlerden daha fazla geleneksel değerlere sahip olduklarını ortaya koyan Turak'ın (2001), Yılmaz vd., (2009) ve Vefikuluçay vd., (2007) çalışmalarının sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Fiziksel şiddet konusunda verilen yanıtlarda "haklı görülebilecek dayak yoktur" görüşüne kızlar %60.7 erkekler %27.7 oranında katılmıştır. "Bazı durumlarda erkekler eşlerini dövebilirler" görüşüne katılmayan kızların oranı %62.8, erkeklerin oranı %29.8'dir. Bu oranlar erkeklerin üçte ikisinin dayacı meşru ve uygulanabilir gördüğünü göstermektedir. Ülke genelini kapsayan ve evli kadınlarla yapılan çalışmalarda bu oran %86 (KSGM, HNEE, ICON ve BNB, 2009), %99 (Altınay ve Altın, 2008) ve %81.8 (Yaman-Efe ve Ayaz, 2010) olarak belirlenmiştir. Bu durum henüz evlenmemiş olan genç kadınların dayak konusunda da toplumsal cinsiyet rolleri açısından evli kadınlara göre daha geleneksel

görüşlere sahip olduğu konusunda Turak'ın, (2001) çalışması ile paralellik göstermektedir. Araştırmanın bu sonucu üniversiteli kadınların bu konuda yeterince yaşantıya sahip olmamaları ile bağlantılı olabilir.

Üniversite öğrencilerinin şiddet deneyimlerine ilişkin sonuçlar, katılımcıların %19.9'unun babalarından, %30.9'unun annelerinden şiddet görmüş olduğunu göstermektedir. Başbakanlık Aile Kurumu çalışması (1998) ve Güler, Uzun, Boztaş ve Aydoğan (2002) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da çocuklara şiddet uygulayanların daha çok anneler olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların kardeşleri tarafından şiddet görme oranı (%33.2) ve kardeşlerine şiddet uygulama oranı (%32.2) ile çok yakındır. Vahip ve Doğanavşargil (2006) tarafından yapılan bir başka çalışmada çocukken şiddet görenlerin oranı %21 olarak saptanmıştır. Bu sonuçlar, çocukluk döneminde aile içinde şiddete maruz kalma, şiddet uygulama veya tanık olma gibi şiddete ilişkin yaşantıların oldukça yaygın olduğunu göstermektedir. Şiddet döngüsü olarak adlandırılan bu olgunun kadınların şiddete maruz kalma, erkeklerin şiddet uygulama olasılığını arttırdığı (Altınay ve Arat, 2008; Medaric, 2011) düşünülmektedir. Bu nedenle, bu sonuçlar katılımcı gençlerin ileriki yıllarda şiddetle karşılaşması veya uygulaması olasılığının ipuçları olarak değerlendirilebilir.

Katılımcıların flörtleriyle ilgili sözel, fiziksel, cinsel şiddet yaşantıları dağılımlarına bakıldığında; "sık sık kıskanmak", kadınlarda %52.5 erkeklerde %79,5 oranında, "giysisine karışmak" kadınlarda %62.8 erkeklerde %61.4 oranında, başkalarının yanında azarlanmak kadınlarda %15,4, erkeklerde %6.8 oranında görülmektedir. Kadınlar flörtleri tarafından dayakla tehdit, fiziksel şiddet, cinsel şiddete %78 oranında hayır cevabı vermişlerdir. Ancak cevap vermeyen %22 oranı düşündürücüdür. Dayağa ilişkin bu oranlar erkeklerin flört döneminde kadınlara fiziksel şiddetten çok, duygusal ve sözel şiddet sayılan davranışlar gösterdiklerini işaret etmektedir. Gençlerle yapılmış bir başka çalışmada da, kadınların üçte birinden fazlası babaları ve erkek kardeşleri tarafından "giysileri veya erkek arkadaşları" nedeniyle fiziksel ve sözel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Arı Hareketi ve KAGİDER, 2008). Dünya Sağlık Örgütü tarafından birçok ülkede yapılan çalışma sonuçları (WHO,1996, 2003, akt. KSGM, HNEE, ICON ve BNB, 2009) ve Türkiye'deki bazı çalışmalarda evli kadınların sözel ve duygusal şiddete, fiziksel şiddete oranla daha az maruz kaldıklarını (Altınay ve Arat, 2008; Güler vd., 2005;) göstermektedir. İlgili çalışmalarda kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında kıskançlık temelli kavgaların önemli oranda yüksek olduğu (Altınay ve Arat, 2008; Güler vd., 2005) belirtilmektedir.

Kadın katılımcıların hepsi, kendilerine şiddet uygulandığında sessiz kalmayacaklarını belirtmiştir. Evli kadınlarla yapılan bir çalışmada ise, katılımcıların %24'ü hiçbir şey yapamayacaklarını belirtmiştir. Eğitim düzeyi düşük olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da kadınlarda ise hiçbir şekilde karşı çıkamayanların oranı %46'ya yükselmektedir (Altınay ve Arat, 2008). Bu araştırmada ise "şiddet karşısında ilişkiyi bitiririm" diyen kadınların oranı %26'dır

ve erkeklerin iki katından fazladır. Bu veriler ışığında eğitim düzeyi arttıkça kadınların şiddete maruz kaldıklarında haklar konusunda farkındalık düzeylerinin ve tepki gösterme oranının arttığı söylenebilir (Altınay ve Arat, 2008; Subaşı ve Akın, 2009). Katılımcıların üçte ikisinin aile içi şiddete uğrayanlara yönelik, “koruma kararı”na ilişkin yasadan haberi olduğu görülmektedir. Bu oran; kadınlar için %70.1, erkekler için %68,1’dir. Bu iki sonuç, kadınların eğitim sorununun çözülmesinin kadına yönelik şiddeti önlemede önemli bir değişkenlerden biri olabileceğini göstermesi açısından önemlidir. Bunun yanı sıra “kadına yönelik şiddetin önlenmesi” konusundaki politikaları geliştirme ve uygulama sürecinde farkındalık arttırmak, zihniyet dönüşümünü sağlamak, yasal süreçler ve haklar konusunda polisler, hâkimler ve kadımlarla ulusal stratejiler dâhilinde yapılan çalışmaların (TCKSGM, HNEE, ICON ve BNB, 2009) gençlere yönelik de yapılmasının önemli olduğu söylenebilir.

Katılımcıların kadına yönelik şiddeti önlemek için yapılması gereken çalışmalara ilişkin sorulara verdikleri yanıtların cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde; kadınlar biraz daha yüksek oranda olmak üzere bütün katılımcılar, devletin şiddeti önlemek için yapması gereken çalışmalar olarak, en büyük oranda erkeklerin eğitilmesini önermişlerdir. Bu öneriyi ağır cezalar verme, ilgili derneklere destek olma, sığınma evleri açma ve polisi eğitime önerisinin izlediği görülmüştür. Benzer sonuçlar Altınay ve Arat (2008), Kalaycıoğlu ve Toprak (2004), Helvacıoğlu-Gümüšoğlu (1998) tarafından yapılan çalışmalarda da önerilmiştir. Katılımcıların, “kadına yönelik şiddete yaptırım uygulama”, mağdur kadına hizmet götürme veya çözüm üretme konumunda olan kurum ve kuruluşlar içinde %43.9 ile en çok kadın kuruluşlarının görevini yaptığı düşüncesine sahip oldukları görülmektedir. Altınay ve Arat (2008) çalışmasında da kadın kuruluşları görevini en çok yapan kurum olarak (%34) belirtilmiştir. Her iki çalışmada da kadın kuruluşlarını mahkemeler ve kolluk kuvvetleri izlemektedir.

Araştırmanın ikinci amacı olan şiddet ile yaşam doyumu ilişkisinin incelenmesine ilişkin veriler incelendiğinde, katılımcıların cinsiyetlerine göre yaşam doyumlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı, kadınların yaşam doyumunun anlamlı düzeyde erkeklerin yaşam doyumlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatürde benzer sonuçlarla karşılaşılmaktadır. Chow (2005), 315 öğrenciyle gerçekleştirdiği çalışmasında da aynı sonucu elde etmiştir. 523 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan diğer bir çalışmada kız öğrencilerin yaşam doyum puan ortalamaları erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (Deniz ve Yılmaz, 2004). Bu bulguların aksine öğrencilerin yaşam doyumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı çalışma sonuçları da bulunmaktadır (Gündoğru vd., 2007).

Katılımcıların yaşam doyumları çocukluk ve gençlik dönemlerinde anneleri, babaları veya kardeşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalıp kalmamalarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Diğer bir değişle, geçmiş yıllarda aile içi şiddet yaşantıları olan bireylerin yaşam doyumlarının daha düşük

olduğu söylenebilir. Bu sonuç şiddet ve ruh sağlığına ilişkin daha önce yapılmış olan Güler vd. (2005) çalışması sonucunda belirlenen “Şiddete maruz kalma bireylerin benlik saygısını zedeleyen, stres ve anksiyete kaynağı olarak depresyon ve sosyal izolasyona, intihar girişimlerine yol açabilmektedir” sonucuyla ve “yaşamını sonlandırmayı düşünen kadınlar içinde şiddet gören kadınların şiddet görmeyenlerin dört katı olduğunu belirleyen (TCKSGM, HNEE, ICON ve BNB, 2009) nin çalışma sonuçlarıyla uyumludur. Ülkemizde “kadına yönelik şiddet”in azaltılabilmesi açısından, araştırmalar ile bu düşünceleri, değerleri oluşturan dinamiklerin ortaya çıkarılması ve gerekli eğitsel, kültürel değişim projelerinin hayata geçirilmesinin önemli olduğu söylenebilir. Ancak, yorum yaparken ve önlemler planlanırken bu çalışmanın sonuçlarının Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi öğrencileriyle sınırlı olduğu dikkate alınmalıdır. Sorunu daha ayrıntılı betimlemek ve nedenlerini araştırmak amacıyla, farklı sosyal, ekonomik, kültürel özelliklere sahip öğrencilerle çalışmalar yapılmasına karşılaştırılmasına gereksinim olduğu görülmektedir.

Öneriler

1.Araştırmanın sonuçlarından yola çıkılarak, öncelikli olarak üniversite öğrencileri ile cinsiyet rollerine ve şiddete ilişkin görüşlerini incelemek amacı ile daha geniş kapsamlı araştırmalar yapılması gerektiği görülmektedir.

2.Kadına yönelik şiddet ve kadın erkek eşitliği konusunda daha geleneksel değerlere sahip olduğu belirlenen gençlerin bu görüşlerinin nedenlerinin nitel yöntemlerle daha derinlemesine incelenmesi önemli veriler sağlayacaktır.

3.Çocuk ve gençlerin değer yargılarının oluşmasında önemli bir yere sahip olan öğretmenlerin “kadına yönelik şiddetin önlenmesi” konusunda farkındalıklarını arttırmak, zihniyet dönüşümünü sağlamak, yasal süreçler ve haklar konusunda bilgi edinmelerini sağlayacak çalışmalara gereksinim olduğu görülmektedir. Eğitim fakültelerinde görev yapan akademisyenlere bu anlamda görevler düşmektedir.

4.Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile işbirliği içinde üniversitelerde daha büyük örneklem gruplarıyla araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Aslan, S., Çelebioğlu, A. ve Tezel, A. (2008). Depression and life satisfaction in cancer patients receiving chemotherapy. *Tıp Bilimleri Dergisi*, 28 (5): 628-634.

Altınay, A.G. ve Arat, Y. (2008). *Türkiye’de kadına yönelik şiddet*. İstanbul: Punto Baskı Çözümler.

Arın, C. (1998). Kadına yönelik şiddet. A. B. Hacımiraçoğlu (Ed.). *75 yılda kadınlar ve erkekler* içinde. 201-210. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Arı Hareketi ve KAGİDER, (2008). *Eşitlik için nesiller arası köprüler projesi: kadına yönelik şiddet araştırması*. <http://genckadin.net/basimbulteni.htm>. (27.05.2009).

Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, (1998) Rapor. Aile İçinde ve Toplumsal Alanda Şiddet Raporu. Ankara. http://www.athgm.gov.tr/upload/mce/eskisite/files/kutuphane_33_Aile_Icinde_ve_Toplumsal_Alanda_Siddet.pdf, (18.02.2011)

T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu, (1995). *Aile içi şiddetin sebep ve sonuçları*. Aile Araştırma Kurumu Yayınları. Ankara. http://www.athgm.gov.tr/upload/mce/eskisite/files/kutuphane_20_Aile_Ici_Siddeti_n_Sebep_ve_Sonuclari.pdf, (24.04.2012).

Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, ICON-Institut Public Sector GmbH and BNB Danışmanlık, (2009). *Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması 2008*, Özet Rapor. Ankara. <http://www.ksgm.gov.tr/tdvaw/doc/aisozet.pdf>, (27.05.2009).

Bora, A. ve Üstün, İ. (2005). *Sıcak aile ortamı, demokratikleşme sürecinde kadın ve erkekler*. İstanbul: TESEV Yayınları.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, 7. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.

Chow, H.P.H. (2005). Life satisfaction among university students in a Canadian Prairie City: a multivariate analysis. *Social Indicators Research*, 70 (2): 139-150.

Çeçen, R. (2007). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve yaşam doyumu düzeylerine göre sosyal ve duygusal yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2): 180-190.

Çeçen, R. (2008). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordamada bireysel bütünlük duygusu, aile bütünlük duygusu ve benlik algısı. *Journal of Theory and Practice in Education*, 4 (1): 19-30.

Dahlberg, L. L. ve Potter, L. B. (2001). Youth violence: developmental pathways and prevention challenges. *American Journal of Preventive Medicine*, 20 (1): 13-14.

Demir, Ü. (2000). Kadına yönelik aile içi şiddet. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 3 (1): 57-61.

Deniz, M.E. ve Yılmaz, E. (2004) “Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Yetenekleri İle Yaşam Doyumları Arasındaki İlişki” İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004, Malatya.

Diener, E. ve Diener, M. (1995). Cross-cultural correlates of life satisfaction and self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68 (4): 653-663.

Ergin, N., Bayram, N., Alper, Z., Selimoğlu, K. ve Bilgel, N. (2005). Domestic violence: a tragedy behind the doors. *Women Health*, 42 (2): 35-51.

Güler, N., Uzun, S., Boztaş, Z. ve Aydoğan, S. (2002). Anneleri tarafından çocuklara uygulanan duygusal/fiziksel istismar-ihmal davranışı ve bunu etkileyen faktörler. *C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 24 (3): 128-134.

Güler, N., Tel, H. ve Özkan-Tuncay, F. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *C.Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 27 (2): 51-56.

Gündoğar, D., Sallan-Gül, S., Uskun, E., Demirci, S. ve Keçeci, D. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10 (1): 14-27.

Güneş, G., Kaya, M. ve Pehlivan, C. (2000). Tıp fakültesi öğrencilerinin ailelerinde kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili bir araştırma. *Toplum ve Hekim*, 15 (5): 391-397.

Güneri, F. Y. (1996). *Ailede kadına yönelik şiddet, evdeki terör, kadına yönelik şiddet*. İstanbul: Mor Çatı Yayınları.

Helvacıoğlu-Gümüšoğlu, F. (1998). Sayılarla kadına yönelik şiddet. Mor Çatı Kolektifi (Ed). *Geleceğim elimde*, İçinde. 29-63. İstanbul: Mor Çatı Yayınları.

Işık, S. N. (2002). 1990'larda kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele hareketi içinde oluşmuş bazı gözlem ve düşünceler. A. Bora ve A. Günel (Ed.) *1990'larda Türkiye'de feminizm* İçinde. 41-72. İstanbul: İletişim Yayınları.

Kaya, Y. ve Cook, J. K. (2010). A cross-national analysis of physical intimate partner violence against women. *International Journal of Comparative Sociology*, 51 (6): 423-444.

Kalaycıoğlu, E. ve Toprak, B. (2004). *İş yaşamı, üst yönetim ve siyasette kadın*. İstanbul: TESEV Yayınları.

Keser, A. (2005). İş doyumu ve yaşam doyumu ilişkisi: otomotiv sektöründe bir uygulama. *Çalışma ve Toplum, Ekonomi ve Hukuk Dergisi*, 2005 (4): 77-96.

Kerestecioğlu, İ. (2004). Türkiye'de kadının toplumsal konumu: kazanımlar ve sorunlar. F. Berktaş (Ed.) *Türkiye'de ve Avrupa Birliği'nde kadının konumu: kazanımlar, sorunlar, umutlar*, İçinde. 35-54. İstanbul: KADER Yayınları.

Heise, L., Garcia-Moreno, C. (2002). Violence by intimate partners. E. G. Krug, L. L. Dahlberg, J. A. Mercy, A. B. Zwi ve R. Lozano (Ed.) *World Report on Violence and Health*, İçinde. 87-113. Geneva, World Health Organization (WHO).

Kocacık, F. ve Doğan, O. (2006). Domestic violence against women in Sivas, Turkey: survey study. *Croatian Medical Journal*, 47 (5): 742-749.

Köker, S. (1991). Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumu düzeylerinin karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Mayda, S.Ş. ve Akkuş, D. (2004). Domestic violence against 116 Turkish housewives: a field study. *Women Health*, 40 (3): 95-108.

Medaric, Z. (2011). Domestic violence against women in Slovenia: a public problem? *Revija za Socijalnu Politiku (Croatian Journal of Social Policy)*, 18 (1): 25-45.

Muslu, L. ve Erdem, M. (2002). Eşi tarafından fiziksel şiddet gören ve görmeyen kadınların benlik saygısı düzeylerinin karşılaştırılması. *Hemşirelikte Araştırma ve Geliştirme Dergisi*, 4 (2): 31-38.

Osofsky, H. J. ve Osofsky, J. D. (2001). Violent and aggressive behaviours in youth: a mental health and prevention perspective. *Psychiatry*, 64 (4): 285-295.

Proctor, C. L., Linley, P. A. ve Maltby, J. (2009). Youth life satisfaction: a review of the literature. *Journal of Happiness Studies*, 10 (5): 583-630.

Rittersberger, T. (1997). Aile içi şiddet: bir sosyolojik yaklaşım. O. Çiftçi (Ed.) *20. yüzyılın sonunda kadınlar ve gelecek konferansı*, İçinde. 119-131. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, No: 285.

Subaşı, F. ve Hayran, O. (2005). Evaluation of life satisfaction index of the elderly people living in nursing homes. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 41 (1): 23-29.

Subaşı, N. ve Akın, A. (2009). *Kadına yönelik şiddet; nedenleri ve sonuçları. Toplumsal cinsiyet, sağlık ve kadın*. Ankara: Hacettepe Yayınları.

Turak, P. (2001). Women's view on violence in Turkey: a study of female university students in Turkey. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 8 (1): 77-91.

Ulutaşdemir, M. (2002). Kadına yönelik şiddet. *Sağlık ve Toplum*, 12 (4):15-20.

Vahip, I. ve Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17 (2): 107-114.

Veenhoven, R. (1991). Is happiness relative? *Social Indicators Research*, 24 (1): 1-34.

Vefikuluçay, D., Demirel, S., Taşkın, L. ve Eroğlu, K. (2007). Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 14 (2): 12-27.

Yaman Efe, Ş. ve Ayaz, S. (2010). Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların şiddete bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11: 23-29.

Yetim, U. (1993). Life satisfaction: a study based on the organization of personal project. *Social Indicators Research*, 29 (3): 277-289.

Yılmaz, D. V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L. ve Eroğlu, K. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (1): 775-792.